

СТАНОВИЩЕ

От: *доц. д.н. Мария Александрова Попова*
Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Факултет по журналистика
и масова комуникация, катедра „История и теория на журналистиката“
Научна специалност 3.5 „Обществени комуникации и информационни науки
(Медии и комуникации – Теория на журналистиката и медиите)“

Относно: *дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен*
„доктор“ *по научна специалност „Организация и управление извън*
сферата на материалното производство (Медии и комуникации)“ в
УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Паолина Димитрова Желева*
Тема на дисертационния труд: *„Медийни манипулации и общественото*
мнение. Анализ на британската преса за Брекзит“
Научен ръководител: *проф. д.н. Ивайло Христов*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №712/23.03.2023 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Паолина Желева се е обучавал по докторска програма към катедра „Медии и обществени комуникации“, факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по научна специалност „Медии и комуникации“. Обучението е осъществено в редовна форма през периода 2018-2021г. Тя е магистър по специалност „Продуцентство на културните индустрии“ от УНСС и бакалавър по специалност „Журналистика и масмедии“ от УНСС. Професионалната ѝ дейност е свързана с информационна агенция cross.bg, където доскоро работи като редактор. Преди това е била пиар на МБАЛ „Св. Екатерина“, както и е била репортер и водещ в телевизия „България 24“.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

2.1. Структура, обем

Дисертационният труд на Паолина Желева е с общ обем от 172 стр. и включва: увод, изложение в четири глави, заключение, библиография.

2.2. Актуалност на темата

Дисертацията е посветена на актуалната и интересна тема за влиянието, които медиите имат в процеса на регулиране на политическата система. Въпреки че е обект на множество изследвания, темата за проявлението на манипулацията, дезинформацията и пропагандата чрез медиите продължава да бъде актуална и да

разширява пространствата за своето практическо проявление. Но и да поставя противоречивия въпрос – дали медиите конструират манипулативно влияние или то е резултат от въздействието на външни организации, които използват медиите като канал за своите манипулативни цели.

2.3. Цели, задачи, обект, предмет и съдържание

В **увода** докторантът ясно е определил обекта, предмета и целите на своето изследване. **Основната цел** е да изследва способите за манипулация, на които са подлагани британските медии, така че да се формира обществено мнение за излизане на Великобритания от ЕС по време на проведения референдум през 2016 г. **Обект** на изследване са някои от водещите британски вестници като качествените „Таймс“, „Дейли Телеграф“ и „Гардиън“, и таблоидните „Дейли Мейл“, „Дейли Мирър“, „Сън“ и „Дейли Експрес“. **Предмет** на изследване е изясняване на използваните манипулативни и пропагандни техники, чрез които да се реализира желаното въздействие върху аудиторията. **Първа глава** очертава ключовите теоретични аспекти – взаимодействието между медиите и политическата система и значението на съвременните медии в ролята им на „куче пазач“ на обществото, но и в тази на „махачо с опашка куче“, което лесно се превръща в средство за политическо и икономическо влияние на определени личности и организации. Бегло са засегнати някои от функциите на медиите, характера и средствата на общественото мнение, същността на пропагандата и манипулацията, техниките за убеждаване, възможностите на референдумите като политически инструмент. Във **втора глава** се изясняват спецификата на Брекзит като политически процес, причините за негативизма на британците към ЕС. Те могат да се оценят като резултат от социални и икономически фактори – проблема с мигрантите, затруднено устойчиво развитие, от политически причини – желанието на Консервативната партия да поеме управлението на страната, затрудненото гражданско участие в рамките на бюрократизираната европейска система и пр. Но са свързани и с установени психологически нагласи – натрупната социална апатия и отчуждение в британците, характерния за острова изолационизъм. **Трета глава** включва някои от тезите на подкрепящите или противопоставящите се на Брекзит политически субекти, както и историческа препратка към основаването на ЕС. Представени са историята на наблюдаваните вестници, както и основните постановки на приетия във Великобритания етичен кодекс. **Четвърта глава** отразява резултатите от три емпирични изследвания – две собствени и едно британско. Първото изследване е по-скоро качествен контент анализ върху част от наблюдаваните вестници, като са цитирани отделни публикации и са включени изображения и карикатури от тях. Второто изследване е анкета с редактори от български вестници относно влиянието на Брекзит – както върху британската, така и върху българската аудитория. И третото изследване е направено от „Reuters Institute for the Study of Journalism“ и показва новините и историите, свързани с ЕС, по време на кампаниите за референдума, които са маркирани съобразно използването на ключови думи.

2.4. Използвана научна литература

Използвани са общо 177 източника, от които 81 източника са на български и руски език и 96 източника са на английски, френски и немски език – както традиционни, така и онлайн – научни книги, статии и изследвания.

3.

4. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертацията проблематизира актуална проблематика – от една страна свързана със социално-политическото явление Брекзит, резултат от решението на една от страните основателки на ЕС да го напусне и разгръщащите се последици за много от европейските държави. А от друга – с механизмите за манипулиране на общественото мнение чрез целенасочено контекстуализиране на медийното съдържание и адаптиране на информацията съобразно интересите на политическите, но и медийните елити. Използвана е комбинация от различни изследователски методи – дедуктивен метод, контент анализ, анкета с цел доказване на заложената изследователска теза. Анализът се опира върху позициите на изследователи от различни научни области (медийна теория, история, политология, икономика). Изведени са собствени заключения и оценки.

5. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Принос на изследването е изборът на актуална тема, доколкото Брекзит оказва влияние върху всички държави, членки на ЕС, включително и България. Принос е и възможността за оценка на формите на манипулация, които са използвани за въздействие върху съвременните медии и които често се оказват определящ фактор за формирането на общественото мнение по различни теми.

6. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантът има три публикации по темата на дисертационния труд, една от тях на английски език, които отговарят на заложените стандарти за качество.

7. Оценка на автореферата

Представеният автореферат е с обем от 34 стр. Той пълно и коректно отразява структурата и съдържанието на дисертационния труд.

8. Критични бележки, препоръки и въпроси

При възможност бих препоръчала известно пререструктуриране на текста, така че да се получи по-добро изясняване от една страна на причините за Брекзит и характера на процеса, а от друга страна – за ролята и значението на медиите в него. Това, според мен, ще спомогне и за по-директното обвързване на теоретично формулираната проблематика с резултатите, получени от емпиричните изследвания. Бих препоръчала и разширяване на резултатите от анкетното проучване с оценка мнението и на британски журналисти. Защото понастоящем получените отговори са определящи по-скоро за поведението на българските медии и за реакциите на българската аудитория. Проверката на позициите на британски редактори ще позволи по-нюансирано да бъдат очертани използваните манипулативни техники, както и да се прецени доколко самите журналисти възприемат поднесената информация като манипулативна.

Имам и въпроси към докторанта. 1. Основният ми въпрос е защо се налага британските вестници да използват манипулативни техники, за да променят мнението на британското общество в посока Брекзит, след като според цитираните от вас твърдения, значителни части от британското общество от години не подкрепят позициите на Европейската комисия и Европейския парламент относно развитието на ЕС?

2. Може ли да обясните защо са използвани именно посочените от вас в четвърта глава манипулативни техники с цел да се повлияе върху аудиторията във Великобритания?

3. Каква е собствена ви оценка относно редакционните цели на британските медии? Доколко поведението им може да се определи като функционално спрямо информационните нужди и очаквания на британското общество и доколко е дисфункционално?

4. Може ли да представите малко по-голяма конкретика относно методологията на собственото си изследване в началото на четвърта глава, тъй като не става достатъчно ясно от текста ви – кои медии сте наблюдавали, в какъв период, каква бройка вестници, каква бройка публикации, какви като жанр са наблюдаваните публикации, каква част са от общото съдържание на медията, дали са авторски или редакционни?

9. Заключение

Дисертационният труд е посветен на важната, интересна и актуална тема за възможностите на печатните медии да формират трайно и устойчиво обществено мнение по значими политически въпроси, както и да бъдат използвани като средства за манипулиране и дезинформиране на аудиторията по проблематични теми. Затова въз основа на представения текст и отговорите на докторанта **бих препоръчала на уважаемото научно жури да присъди на ПАОЛИНА ДИМИТРОВА ЖЕЛЕВА образователната и научна степен „доктор” по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Медии и комуникации)“.**

24.04.2023 г.

Подпис:

/Доц. д.н. Мария Попова/